

ICT - SOS a környezetért

ICT - SOS FOR THE ENVIRONMENT

VÉDEGYLET

Erasmus+

Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez. Ez a kiadvány (közlemény) a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bármilyen felhasználásért

Miután hosszú hónapokon át vártuk, hogy a projekt minden partnere számára lehetővé váljon a országhatárokon való átutazás - az idei év októberében megrendezésre került az első nemzetközi találkozó. Nagy öröm volt végre élőben találkozni, beszélgetni, együtt nevetni! Semmi sem pótolhatja az efféle találkozókat és késő estig elnyúló, élénk diskurzusokat.

A 2021 októberének első napjaiban, Zareby Koscielneben lezajlott találkozó hostja a lengyel AgriNatura Alapítvány volt. A vendégek e néhány nap alatt többek között megismerkedtek a lengyel tájak természeti értékeivel, találkoztak helyi szervezetek képviselőivel, látogatást tettek a helyi, hagyományos repceolaj-sajtoló üzemben illetve a Czerwony Bórban található lakossági hulladékkezelő központban, amely huszonhárom környező település hulladékát gyűjti be és válogatja szét.

A házigazdák Zioly Zakatek, egy társadalmi és környezeti szempontból is innovatív gyógynövénykert és -vállalkozás megtekintését is megszervezték.

A találkozó legfőbb témája az egyes partnerországok hulladékkezelési helyzete volt.

Milyen egyéni és társadalmi szintű kezelési lehetőségek vannak? Hogyan tudnak ezekben segíteni a különböző applikációk? Miért érdemes mindezekről nemzetközi szintű párbeszédet folytatni?

Eme hírlevelünk első részében áttekinthető a partnerországok jelenlegi hulladék helyzete, ugyanezen hírlevél második részében pedig érdekes megoldási lehetőségeket és jogyakorlatokat sorakoztatunk fel.

Fundacja AgriNatura (Lengyelország)

Hivatalos statisztikai adatok tanúsága szerint a lengyel lakosság több mint fele próbálja minimalizálni hulladéktermelését saját háztartásában. Például, kerülnek az eldobható műanyagtermékeket és egyszerre nagyobb mennyiségű zöldséget és gyümölcsöt vásárolnak, ami összességében kevesebb csomagolás megvételével jár. Csupán e környezettudatosabbak 17 %-a viszi magával az üzletbe saját vászonnytaszatyrait.

A lakosságnak csupán 39 %-a válogatja szelektíven a szemetet. A 18-24 éves korcsoportnak mintegy 30 %-a nincs tisztában a műanyagégetés ártó hatásaival.

A lengyel hulladék helyzetet egyik legkényesebb problémáját az illegális szemétkerakók képezik, melyek száma 2018-ról 2019-re 28 %-kal nőtt. Az ok minden valószínűséggel a hulladékelszállítás költségeinek növekedése. A legális szemétkerakók azonban épp ekkora, ha nem nagyobb problémát jelentenek. Ezekről általában a lakosság csak akkor szerez tudomást, amikor rejtélyes eredetű tüzesetről szóló hírekben szerepelnek: a lerakott hulladék elégett, így a terület tulajdonosának - aki nagy összegeket zsebelt be a hulladék lerakásának engedélyezésével - már nem kell az elszállításra gondolkodnia. A legfontosabb teendő ennélfogva egy megfelelő szemétszállítási és -kezelési infrastruktúra kialakítása. Ez már régóta esedékes, mégis bebetonozottnak látszik a jelenlegi, hiányos állapot. Ezért a "lengyel helyzetért" mindenki fizet, a lakosság és a környezet egyaránt. A szakértők egyetértenek abban, hogy a lengyel döntéshozói szférának, folytonos szemétszállítási díjemelések helyett, a lakosságot hulladékcsökkentésre motiváló programokkal és intézkedésekkel kéne előhozakodnia.

LuXX (Németország)

Két fő jogi intézkedés releváns a németországi hulladék helyzetre nézve. Az első az ún. Körkörös Gazdaság Törvény (1996 óta, legutóbb 2020-ban módosítva). Fő irányelvei a következők:

1. Mindenekfelett, csökkenteni kell a keletkező hulladék mennyiségét.
2. Ami elkerülhetetlenül keletkezik, újrahasznosítható vagy újrahasználatos kell, hogy legyen.
3. Ha a fentiek nem lehetségesek, akkor a hulladékot a környezetre és az emberekre egyaránt ártalmatlan módon kell megsemmisíteni.

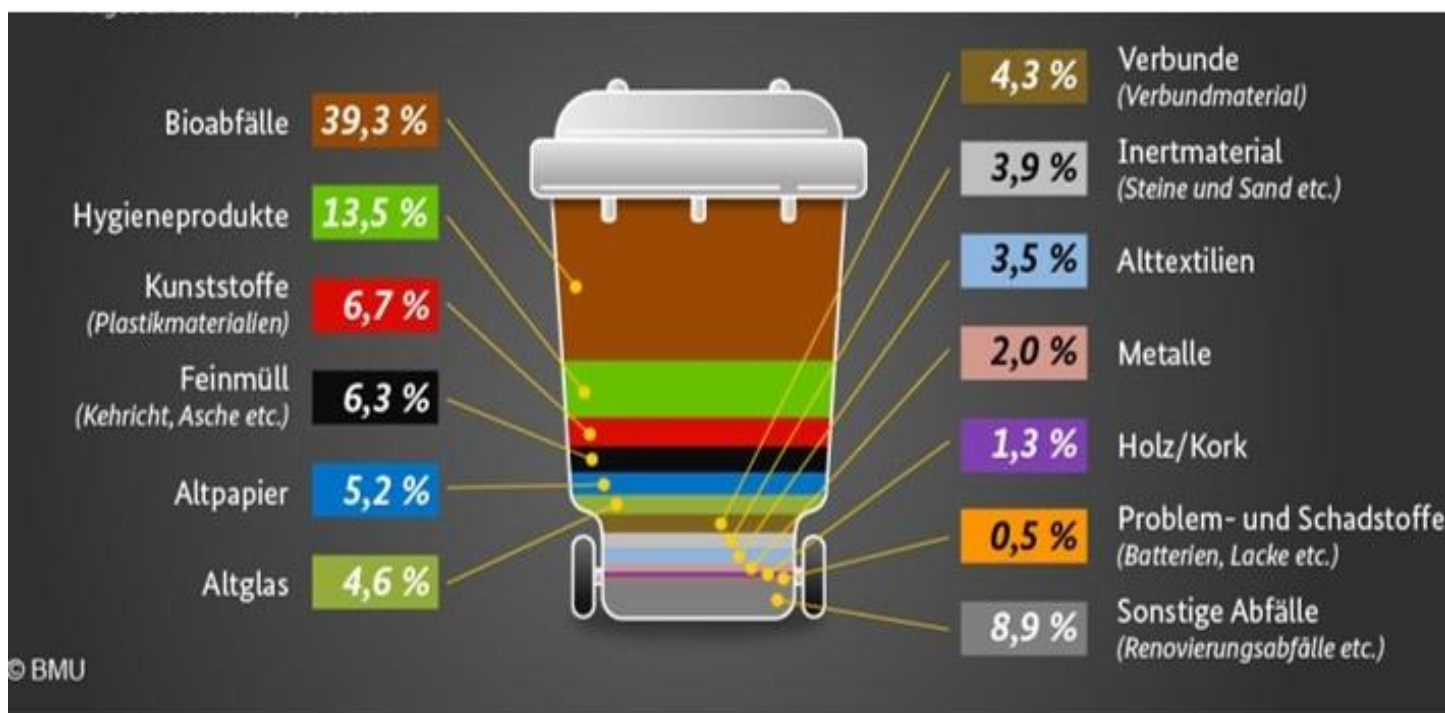
A másik idetartozó szabályozás a 2019-es, 2021-ben módosított Csomagolási Törvény névre hallgat. Ez hangsúlyozza a csomagolást előállító környezetterhelési felelősségét.

Két szektor felelős a keletkező hulladékért (ld. Dual System Germany). Egyrészt az állami szektor - a csomagolások kivételével a háztartási hulladékért, másrészt a magánszektor - a csomagolásokért.

A Szövetségi Környezetvédelmi Ügynökség 2021-ben megállapította, hogy a német lakosság környezettudatossága meglehetősen magas szinten van. A háztartási hulladéktermelés lassan ugyan, de csökken - bár így is meghaladja az optimális értéket. 2017-ben 38.3 millió tonna, 2018-ban 37.8 millió tonna keletkezett.

Mindemellett továbbra is túl sok újrahasznosítható nyersanyag - papír, műanyag, üveg, használt textil, fa - végzi a kommunális hulladékok közt. Ezek az ún. száraz újrahasznosítható anyagok teszik ki a kommunális hulladék 27.6 %-át. Ezen túlmenően a szerves hulladék csaknem 39.3 %-a is ide kerül - pedig megfelelő szétválogatással és feldolgozással ez a hulladéktípus teljes mértékben újrahasznosítható volna.

Az egyre inkább a figyelem előterébe kerülő élelempazarlás világosan összeköti a hulladékkezelés problémáit és a nyakunkon lévő klímaválságot.

ProEntrance (Moldova)

Annak ellenére, hogy 35 jogi törvénykezés és 50 állami rendelet áll ki a környezetvédelem fontossága mellett, a moldovai hulladékkezelési rendszer megfelelő szervezettsége és koordinációja a mai napig megoldatlan. Egy új, integrált hulladékgazdálkodási rendszer kifejlesztésére van szükség, mely magában foglalja a hulladék szelektív gyűjtését, újrahasznosítását, semlegesítését és tárolását, illetve a mindezeket szabályozott keretekbe foglaló kivitelezési és környezetvédelmi szabályozásokat.

Az ország teljes területén a helyi önkormányzatok felelősek a szemétszállítás és -lerakás szervezéséért és ezek költségeinek meghatározásáért. Habár a fentiek minden poviát (régión) központi vezetőségének felelősségi körébe beletartoznak, valójában csak kevés helyen létezik jól működő, beágyazott rendszer. A teljes, országos lefedettségig tehát még hosszú az út. Jelenleg csak a városi lakossági hulladék egy része kerül ténylegesen kezelésre.

A vidéki települések nagy részében a szemetet lerakását a kijelölt lerakatokba maga a szemetet "termelő" hajtja végre. A vidéki városoknak egy kis hányadában - jórészt azokban, amelyek a poviát központjaihoz közel találhatóak - találhatóak hulladékkezelő szervezetek, de a vidéki lakosoknak csupán a töredéke engedheti meg magának ezt a szolgáltatást financiálisan.

Védegylet Egyesület (Magyarország)

Magyarországon régióként más és más nonprofit vállalat felelős a háztartási, építkezési és ipari hulladék elszállításáért és kezeléséért. Budapesten az 1895 óta fennálló (bár akkor még más néven

tevékenysége a meghatározó. Az FKF üzemelteti a Fővárosi Hulladékhasznosító Művet, Magyarország egyetlen kommunális-hulladék tüzelésű erőművét, a Pusztazámoron található, műszaki védelemmel ellátott hulladéklerakókat, továbbá 17 lakossági hulladékgyűjtő udvart, két Szemléletformáló és Újrahasználati Központot és kb. 200 szelektív hulladékgyűjtő szigetet. 2013-ban történt a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés teljes körű kiterjesztése a fővárosban. A begyűjtött szelektív hulladék azonban csak nagyon alacsony százalékban kerül újrahasznosításra. Az összes hulladék csupán 15%-a szelektíven gyűjtött, és ennek is igen kis hányadát hasznosítják valóban újra. Ennek hátterében a hiányos technológiai és infrastruktúrabeli viszonyok, illetve a nem megfelelő szétválogatás okozta nehézségek állnak. Az olyan zöld, szemléletformáló szervezetek, mint a Messzelátó Egyesület, a Humusz Ház vagy a Felelős Gasztrohós mind-mind a hulladékmentes életmód irányába hivatottak inspirálni a lakosságot. Ahogy a Greenpeace Magyarország is kiemeli, amíg az olajárak alacsonyak, és a műanyaggyártás kifizetődő, nem lesz magasabb a műanyagok újrahasznosítási rátája. A legfontosabb, aminek egy tudatos fogyasztói magatartásból következnie kell, az a saját hulladéktermelésünk minimalizálása. A hulladékmentesség, csomagolásmentes vásárlás, a "zero waste" igazi hívószava lett az egyre tudatosabb fogyasztóknak. Napjainkban a lehető legteljesebb hulladékmentességre törekszik minden progresszív vendéglátóhely, fesztiválok és egyéb események. Egy másik súlyos probléma az országban a nagymértékű élelmiszerpazarlás. Mind a piacokon árult alapanyagok, mind az éttermekben és bárókban felszolgált ételek jelentős része végzi a kukában. A fenntartható vendéglátási irányelvek azonban lassan, de biztosan törnek az utat maguknak. Súlyos probléma az országban az illegális szemétkerakatok növekvő száma. Érdemes még megemlíteni a Magyar Közút Nonprofit Zrt. munkásságát. A közutak fenntartásáért, felújításokért felelős társaság mintegy melléktevékenységként mérhetetlen mennyiségű emberi és anyagi erőforrást fektet hulladékgyűjtésbe és annak elszállításába, a hulladék azonban újra és újra visszatér, sajnos inkább növekvő, mint csökkenő trendben...

A budapesti és az agglomerációban keletkező zöldhulladék elszállításáért és komposztálásáért a Fővárosi Kertészeti Nonprofit Zrt. felelős. A viszonylag magas díjért elszállított háztartási és egyéb zöldhulladékból közepes minőségű komposztot állítanak elő, árusítanak illetve használnak fel közterületek gondozására. Azonban egy hatalmas hiány fedezhető fel hulladékgazdálkodásban - a vendéglátásban és a háztartásokban egyaránt keletkező konyhai hulladék komposztálására eddig nem született megoldás, legalábbis "felülről". A városi közösségi kertek komposztálói és a közösségi komposztálást segítő alkalmazások révén egyre többen komposztálják ugyan szerves hulladékukat, még hosszú az út a 100%-os újrahasznosításig.

Pedig, ha végiggondoljuk, mennyi szerves hulladék keletkezik háztartásonként naponta, és megszorozzuk a magyar háztartások számával...világos, hogy hatalmas mennyiségű erőforrás megy - szó szerint - a kukába.

